

ció, la sibilant és una sorda, com ja hem vist en l'*em-maressar* del DAG. (> Dfa.); i de fet a Pollença hi ha el *Canal de la marésér* que m'explicaren «perquè hi ha *merés*» i a Alcúdia vaig constatar que en plural deien que en un lloc hi posarien *marésos* (1963).

La majoria de les dades no ens il·lustren sobre aquesta qualitat sonora o sorda, perquè en la major part la -s és final i d'altres no estem segurs si distingeixen bé les dues qualitats; però amb aquestes reserves veiem que a Menorca deu ser sonora, segons la pronúncia de Ferreries, i perquè Febr. Card. va incloure l'adjectiu *ma-resenc*, però a Mallorca diuen *pedra maressenca* segons una cita d'AlcM que sembla d'un escrit d'AMAlcover, i *maressós* 'abundant en marès', donat per AlcM junt amb *terra marressosa* 'dura, seca, sense llecor' d'un informador llucmajorenc: la -ss- a Mallorca es confirma, doncs, unànimement. A Eivissa sembla que avui és sonora segons la dada de Cubells. Però en un mot en -és la pressió analògica actuava fortament en pro de la sonora, per tant endevinem que és la -ss- l'originària; i la sonora, una inevitable innovació. Quant al timbre de la e hi ha *é* unànime (*è* només allà on la *é* s'hi ha confós), cosa també inevitable a causa del timbre del sufix -és (de -ENSIS).

Que és un derivat del romànic MARE sembla segur, quan tota la informació coincideix a situar-la vora mar i localitzar els indrets i pedreres de marès damunt les costes de les quatre illes. Però el sufix sembla que no és el cat. -és, -ENSIS, car llavors seria un cas únic, inexplicable, que tingui consonant sorda. Només hi ha una sortida a aquesta estranya antinòmia i és que sigui una romanalla precat., seg. no aràbiga vista la relació amb MARE; tampoc es veu res de semblant en àrab (ni en Dozy, *Suppl.* II, 580), i el sentit de l'única arrel viva en m- i sibilant, m-r-s, és 'masegar, manipular, palpar'.

Totes aquestes raons, i el fet de ser un mot exclusiu de les Illes, indiquen doncs un mossarabisme, ço que justificaria ja la sorda. I més si admetéssim que el mot tenia un sufix originari -isc- amb -k- o una altra consonant perduda darrere la -s-: l'eliminació d'aquesta -k- es compendria majorment en un mossarabisme i en un mot usat sovint en plural (*maressos* macs o blocs o maons de marès, cf. les dades d'Alcúdia, de Bunyola i d'En Mascaró), **marescs* tendint naturalment a simplificar el grup i més sota la pressió de l'àrab, sempre propens al trilitarisme i a simplificar les terminacions dels mots no semàtics. Seria, doncs, una formació com LAPIS *MARISCUS paral·lela als derivats hispànics PETRA ARENISCA i ANIMAL MARISCUM i al gallo-romànic PALUS MARISCUS > *marais*. Incorporat en català al grup de derivats en -ENSIS, no sorprèn gens que tot seguit, sobre marès, es formés *pedra maresa*, però els *maressera*, *maressós*, *emmaressar*, de Mallorca, es mantenen rebecs a aquella natural catalanització.

Hi ha uns homònims: *anguila maresa*, que ja Orellana (*Catàlego dels Peixos Val.*, 1802, p. 1) explicà «les anguiles són de dos calitats, les unes de la Albufera, riu o céquia, les altres peixcades en el mar prop, o al menys no llunt de la gola de la Albufera, per lo qual se dihuen *mareses*, y són estes més estimades»

(d'ací «*marés* propi del mar: anguila *maresa*», DAG.; Sallent-Griera, BDC XI, 35),² on la derivació de *mar* amb el sufix -és purament català és segura: crec recordar-ho també del delta del Llobregat 1915 o 1935 i en tot cas s'usa fins al Nord del Rosselló, car al Barcarès oposen l'*anguila maresa* a l'*a. pagesa* (o sigui la de les sèquies i canals), 1960. *Bóta maresa* és «la bóta vinatera, ben cuidada i aconduïda» que el DAG. fou el primer de recollir en tres inventaris empordanesos o vigatans del S. xv; el primer «tres botas *mareses* repletas de vini» de 1390 (AlcM n'hi afegeix un de 1395 també del Princ.), cosa que ens allunya de les Balears i sembla tan inconciliable semànticament amb la mar com amb la pedra: com que aquí la cosa distintiva és el ser una bóta de vi (a diferència de les bótes o barrils d'oli, d'aigua, de gra etc.), sembla que no és derivat de MARE sinó del ll. MERUS 'vi' (cf. AMARAR < EMERARE).³

Mareta, si no m'enganyo completament desusat en el Princ.: completament inoït en les costes de Llevant (rebutjat pel Dfa. i ni tan sols el recullen Amades-Roig, BDC XII i XIV ni Belv.), registrat primer per Lab. 1840, que era del Maestrat, i pels mall. DFgra. («maró petita del mar»), *Damen.*, DAG. i AlcM (sense documentar): jo no l'he sentit més que a les Balears; aquells exageren la poca importància obeint a la terminació aparentment diminutiva: a Maó *marèta* «marejada, maror» (1964), s *askalonáda da sa marèta* accident de costa en la petita badia anomenada «Port» de Banyalbufar (1963), potser perquè en cas de mar agitada els qui es fiquen en una barca o barquet han de baixar-hi per una escalonada feta en un indret més protegit (tinc nota d'haver-ho sentit en algun altre indret de la costa N. de Mall.); els pescadors de Cabrera (a qui no vaig sentir els mots *maror* o *tràngol* que emprem a Terra Ferma) em deien «com que hi ha hagut *marèta* aquests dies...» i semblaven donar a entendre 'maror', però no un veritable 'temporal' (1969).

Es sabut que el cast. *mareta* és mossarabisme d'origen andalus, que en el DECH (III, 838a10-5 i n. 3) dato de 1675, i en un ús metafòric de Quevedo, i que és encara més portuguès [1602], hispanoamericà i àrab magrebí, de les costes del Marroc i Algèria, i que després he trobat en Alonso de Contreras († c. 1635-40, *Bibl. Rivad.* xc, 163) i en Quevedo en sentit propi: «Cristo --- levantándose mandó al viento y *mareta* abonanzar, y quedó el mar en leche» (*Política de Dios* I, § 6, Rivad. xxiii, 17b). En tot cas, doncs, és segur que no hi ha el sufix diminutiu (cast. -ita, port. -inha). Allà m'ho explico per un mossàrab arabitat *mareyèta* = *marejada* (el cast. *marejada*, de documentació recent, és manlleu del català o més aviat del portuguès [c. 1550]), cosa ben convincent en el mossàrab andalus (-eyeta castellanitzat en -eeta) i potser acceptable en el de pertot, encara que el port. *mareta* i el magrebí *marîta*/*marèta* més aviat suggeririen simplement MAR-ATA (paral·lel a la creació gallo-romànica que va donar el fr. *marée*); cf. els mossarabismes andalusos *Veleta*, *paleta* de PILATA, PILATUS (= *Muntanya Pelada*, un *pelat*), *cateto* etc. Segui una cosa o l'altra, és